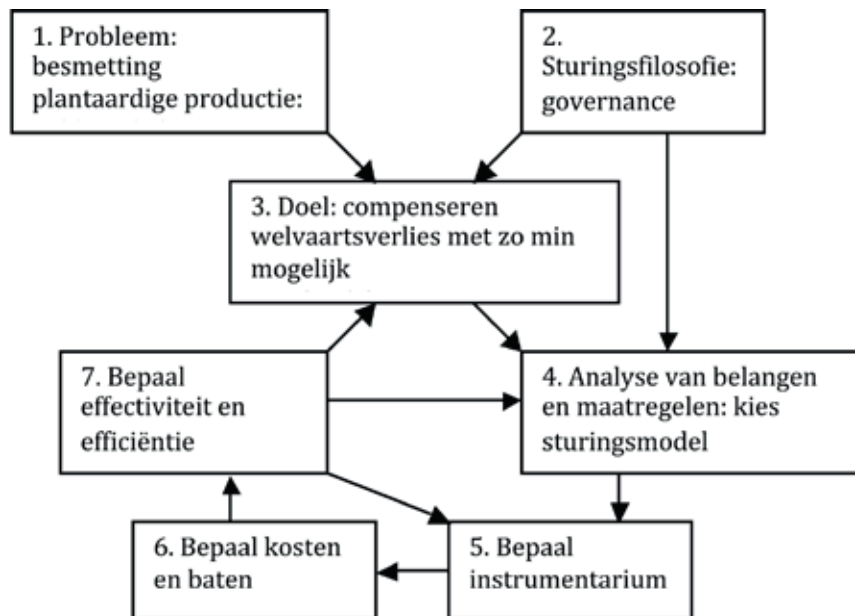

Naar Fytopia. Heroverweging van het fyto sanitair beleid met behulp van een bestuurskundig kader

Johan Bremmer en
Rosemarie Slobbe

LEI Wageningen UR

Waarom is er fyto sanitair beleid? Besmetting van plantaardige producten met invasieve plantenziekten leidt tot welvaartsverlies door marktfalen. Er is sprake van marktfalen, wanneer de coördinatie van het vrije marktmechanisme niet in staat is om een optimaal evenwicht tussen de vraag naar en aanbod van goederen tot stand te brengen. Marktfalen komt door het optreden van externe effecten en informatie-asymmetrie in de markt voor plantaardige producten. De overheid corrigeert dit marktfalen als publieke belangen in het geding zijn.

Figuur 1. Bestuurskundig kader fyto sanitair beleid.

Hoe ziet het fyto sanitair beleid er idealiter uit? Om deze vraag te beantwoorden is een beleidskader ontwikkeld waarin theorieën uit de economie gecombineerd worden met bestuurskundige inzichten (figuur 1). De economische discipline is gebruikt voor de analyse van fyto sanitaire problemen en het in kaart brengen van het marktfalen; de bestuurskundige discipline voor ontwikkeling van een beleidskader om deze problemen aan te pakken. Uitgangspunten daarbij waren:

- maximale deregulering: privaat wat kan, publiek wat moet
- verantwoordelijkheid zoveel mogelijk decentraal: individueel wat kan, collectief wat moet
- beleid wordt zo effectief mogelijk vormgegeven met zo min mogelijk inspanning

Het beleidskader start met de aannamen dat er geen nationaal of internationaal fyto sanitair beleid is en dat andere landen het Nederlandse fyto sanitair beleid volgen.

Toepassing van het beleidskader laat zien dat meer verantwoordelijkheid bij ondernemers gelegd kan worden als het antwoord op de volgende drie vragen ja is:

1. Zijn de ondernemers op de hoogte van de risico's die gepaard gaan met de handel in plantaardige producten?
2. Hebben zij belang bij het verminderen van het risico?
3. Zijn zij in staat het risico te verminderen?

Het fyto sanitair beleid is effectiever, wanneer de lasten worden verdeeld volgens het principe 'de vervuiler betaalt'. Veroorzakers krijgen dan een economische prikkel om de risico's te verminderen. Dit vraagt om omkering van de bewijslast voor verwijtbaarheid. De praktische haalbaarheid hiervan zal verder onderzocht moeten worden.

Aanpassing van het fyto sanitair beleid kan alleen plaatsvinden wanneer de internationale kaders daar ruimte voor geven. Nederland is een belangrijk exporterend land. Veel landen die importeren hebben echter geen belang bij liberalisering van het fyto sanitair beleid, omdat dit de ruimte voor het voeren van handelspolitiek beperkt. Het internationaal uitdragen van deze onderzoeksresultaten zal daarom diplomatiek moeten plaatsvinden.